

ORSZÁGOS TALÁLMÁNYI HIVATAL
ELNÖK

Eln. 185/1981.

T é t é n y i Pál elvtársnak,
a Tudománypolitikai Bizottság
titkára

B u d a p e s t

Kedves Tétényi Elvtárs !

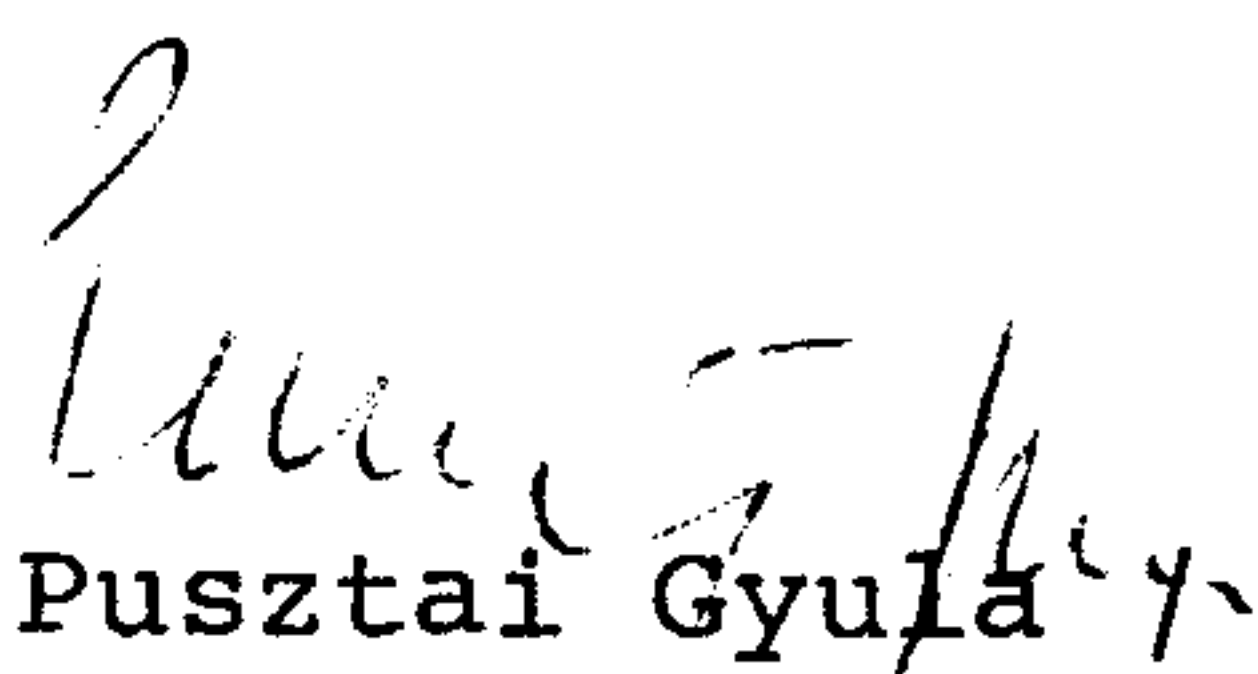
A Tudománypolitikai Bizottság 1982. I. félévi munkatervének melléklete szerint csatoltan megküldöm egy eredeti és 50 másolati példányban a vállalati iparjogvédelmi munka fejlesztésére hozott 30.015/1979.sz. TPB határozat végrehajtásának helyzetéről készült tájékoztatót.

B u d a p e s t, 1982. április " 28 " "

Melléklet:

1.sz. eredeti,
4-53. másolati

Elvtársi üdvözlettel:

/ Dr. Pusztai Gyula

10 30
**Magyar Országos
Levéltár**

XIX-A-24-6-31/1982

(14. d. sz. 12)

SZOLGÁLATI HASZNÁLATRA!

ORSZÁGOS TALÁLMÁNYI HIVATAL

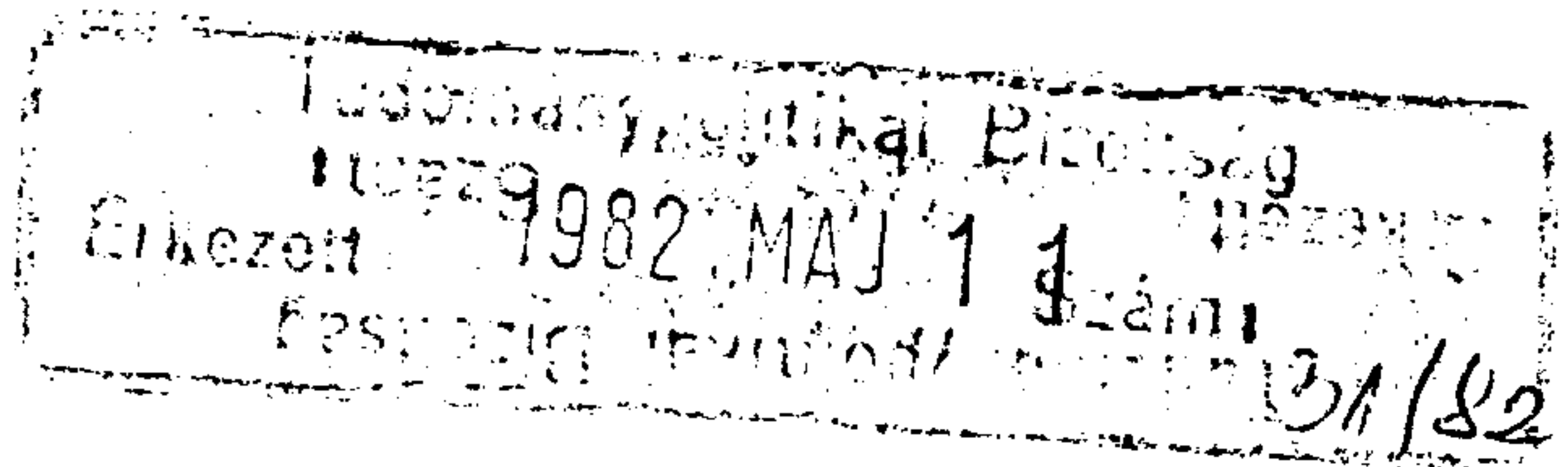
Elnök

Eln. 185/1981

Készült: 60 pld.-ban,

1 pld. 17 oldal

ez a ...1...: sz. példány

T Á J É K O Z T A T Ó

A TUDOMÁNPOLITIKAI BIZOTTSÁG RÉSZÉRE

a vállalati iparjogvédelmi munka fejlesztésére
hozott 30.015/1979. sz. TPB határozat végrehaj-
tásának helyzetéről

Budapest

1982

Egyetért:

ÁBMH:	Kónya Lajos
Bk.M:	Juhár Zoltán
Eü.M:	Juszt Lajos
ÉVM:	Szabó János
IM:	Petrik Ferenc
Ip.M:	Rabi Béla
KIOSZ:	Neményi Endre
KKM:	Török István
KNEB:	Dobos István
KPM:	Urbán Lajos
KSH:	Nyitrai Ferencné
Legf. Bir:	Szilbereky Jenő
MNB:	Palkovits Rezső
MTA:	Pál Lénárd
MÉM:	Magyar Gábor
MM:	Korcsog András
OKISZ:	Rév Lajos
OMFB:	Sebestyén János
OT:	Pulai Miklós
OVH:	Illés György
PM:	Villányi Miklós
SZOT:	Gál László
SZÖVOSZ:	Szilvasán Pál
OÁH:	Vallus Pál
TOT:	Eleki János

I.

A Tudománypolitikai Bizottság 1979. június 8-án megtárgyalta és elfogadta az Országos Találmányi Hivatal elnökének előterjesztését a vállalati iparjogvédelmi munka fejlesztésére vonatkozó javaslatokról.

Az előterjesztés megállapította, hogy a gazdálkodó szervezetek többségénél a találmányi-szabadalmi, újítási, ipari minta, védjegy, licencforgalmi és más iparjogvédelmi ügyekben végzett munka színvonala és a fejlődés üteme nem kielégítő. Az iparjogvédelmi munka általában még nem vált a gazdasági és műszaki fejlesztési tevékenység természetes részévé, a versenyképes termékszerkezet kialakításának, a gazdasági hatékonyság növelésének, a biztonságos, előnyös termékértékesítésnek eszközévé.

E körülmények figyelembevételével a Tudománypolitikai Bizottság határozatában szükségesnek tartotta a gazdálkodó szervezetek iparjogvédelmi munkájának jelentős fejlesztését. Ennek érdekében egyfelől meghatározta az érintett ágazati minisztériumok és országos hatáskörű szervek, és ezek között kiemelten az Országos Találmányi Hivatal feladatait a gazdálkodó szervezetek iparjogvédelmi munkájának fejlesztésében, másfelől a gazdálkodó szervezetek iparjogvédelmi munkájának fejlesztésére Irányelveket bocsátott ki.

Az alábbi tájékoztatóban a határozat 4. pontjának megfelelően beszámolunk az ágazati minisztériumok és országos hatáskörű szervek, és ezek között kiemelten az Országos Találmányi Hivatal számára előírt feladatok teljesítéséről, továbbá az Irányelvekben körvonalazott vállalati iparjogvédelmi munka jelenlegi helyzetéről.

II.

1. Az iparjogvédelmi munka jellegénél fogva mikrogazdasági, vállalati kategória, mivel e tevékenység folyamatainak jelentős része ebben a körben játszódik le. Az iparjogvédelmi munkának a műszaki fejlesztésben, a versenyképesség és a piaci biztonság fokozásában, valamint az alkotó készség társadalmi méretű ösz-

tönzésében rejlő lehetőségei azonban csak akkor használhatók ki teljeskörűen, ha a gazdaságirányítás különböző szintjein meghatározzák az időszerű gazdaságpolitikai feladatok teljesítését szolgáló iparjogvédelmi teendőket. Ezek kijelölését a Tudománypolitikai Bizottság határozata elsősorban az ágazati minisztériumok és az országos hatáskörű szervek feladatává tette.

A határozat meghozatala óta eltelt időszakban az érdekelt ágazati irányító szervek nagy többségében miniszteri, vezetői szinten tárgyalták meg az iparjogvédelmi munka ágazati helyzetét és a továbbfejlesztésével kapcsolatos feladatokat. Ennek során a vezető szervek áttekintették a vállalati iparjogvédelmi tevékenység eredményeit és meghatározták a továbbfejlesztés irányait. Nagyszámú intézkedést hoztak a vállalati iparjogvédelmi munka elősegítésére, amelyek közül kiemeljük az alábbiakat:

- Valamennyi érdekelt szerv hivatalos lapjában közreadta az ágazati iparjogvédelmi feladatokat magába foglaló ágazati irányelveket. Az Országos Találmányi Hivatal az ágazati irányelveket szakmai szempontból véleményezte.
- Jelentősen nőtt a találmányi, újítási tevékenység ágazati eredményeit propagáló, a szellemi alkotások hazai forgalmának növelését célzó időszakos újítási, találmányi kiállítások, börzék, újítási bemutatók száma. E rendezvényekkel párhuzamosan több esetben vitafórumokra, kerekasztal-konferenciákra, ill. tudományos igényű tanácskozásokra is sor került, amelyek vagy ágazati-szakmai jellegűek voltak, vagy pedig az iparjogvédelmi munka egy-egy területének problémáit, pl. az iparjogvédelmi információ és dokumentáció kérdéseit fogták át.
- Bővült a szabadalmaztatott találmányok, újítások hazai elterjesztését szolgáló kiadványok száma. A Magyar Kereskedelmi Kamara az ágazati szervek közreműködésével négy kötetben adta ki a "Hasznosítható hazai műszaki-szellemi alkotások" c. kiadványt, amely a tagvállalatok érdeklődésre számot tartó új, szabadalmazott találmányainak, újításainak rövid ismertetését

tartalmazza. Ezen kívül a szellemi eredmények széleskörű propagandája céljából 1981-ben számos további kiadvány jelent meg az állami és társadalmi szervek együttműködésének eredményeként.

- A minisztériumok és az országos hatáskörű szervek útmutatókat bocsátottak ki abból a célból, hogy megkönnyítsék a vállalatok számára az iparjogvédelmi jogszabályok alkalmazását.
- Az elmúlt években csaknem valamennyi irányító szerv rendezett ágazati újitási versenyeket, s vállalatok is nagy számban irtak ki alkotói pályázatokat /pl. energiatakarékossági pályázat, logikai játékpályázat/.
- Az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság témabizottságot hozott létre, amely széleskörűen elemezte az iparjogvédelmi munka vállalati problémáit és az annak irányításával kapcsolatos kérdéseket.
- A Minisztertanács 2.025/1978/IX.28./ sz. határozata a felügyeleti ellenőrző tevékenységet az újitómozgalomra is kiterjesztette. Ezt bővítette tovább a Tudománypolitikai Bizottság, amikor előírta, hogy a felügyeleti ellenőrzést az iparjogvédelem egészére kell kiterjeszteni.

A határozat óta eltelt időszakban a felügyeleti vizsgálatoknak ez az új formája valamennyi érdekelt ágazat vonatkozásában megvalósult. Az iparjogvédelemmel kapcsolatos ellenőrző tevékenységbe az Országos Találmányi Hivatal munkatársait minden esetben bevonták. Tapasztalataink szerint a felügyeleti vizsgálatok bevezetése elsősorban a ma még előforduló - ismerethiányra és más, például érdekeltségi problémákra visszavezethető - szabálytalanságok feltárását és kötelező jellegű kiigazítását eredményezte. Emellett azonban más, főként elvi jellegű - pl. szervezeti, szemléletbeli - hiányosságok eseti kijavításában, a gazdálkodási munka egészét érintő iparjogvédelmi problémák magas szintű megvitatásában is eredményes eszköznek tekinthető.

Összességében a vállalati iparjogvédelmi munkát segítő ágazati tevékenység jelentős fellelőüléséről számolhatunk be. Ennek eredménye elsősorban a nem-ipari ágazatokhoz tartozó szervezetek /mindenekelőtt a mezőgazdasági szövetkezetek/ újítási-találmányi tevékenységének élénkülésében tükröződött. A teljességhez tartozik ugyanakkor annak megállapítása, hogy csak a MÉM és az OKISZ területén történt intézkedés az iparjogvédelmi munkának az ágazati fejlesztéspolitikai koncepciókba való beillesztésére. Különösen szembetűnő, hogy a központi és ágazati fejlesztési programokban - a gyógyszer és növényvédőszer-fejlesztési program kivételével - nem határozták meg az iparjogvédelmi feladatokat. Még kivételnek számít az az ágazat, ahol a vállalati tevékenység éves komplex értékelésénél, a vezetői jutalmak megállapításánál e munka színvonalát és eredményességét figyelembe vennék.

Az ágazati irányító szervek irányelveikben rögzítették az iparjogvédelmi munka végzését elősegítő vállalati szervezeti feltételekre vonatkozó követelményeket. Tény azonban, hogy ez a szervezeti-adminisztratív feltétel az irányítás szintjén sem mindenütt teljesen megoldott. Az iparjogvédelmi ágazati irányításban fellelhető tartalmi hiányosságok sokszor az e tevékenységgel megbízott ágazati szakemberek másirányú leterheltségéből eredő gondokkal is magyarázhatók.

A műszaki-tudományos eredmények átadását-átvételét elősegíteni hivatott propagandamunka fejlődésének hangsúlyozása mellett kiemelendők tartjuk, hogy ma még nem elég hatékony az innovációs tevékenység ágazati felkarolása. A szükséges szervezeti keretek megteremtése az ágazatok többségénél még csak a kezdeti lépéseknél tart. Ilyen kezdeményezéseknek tekinthetők a MÉM, valamint a KIOSZ területén megszervezett innovációs menedzser-irodák, valamint a már működő szervezetek innovációs feladatkörének bővítése. Lényeges változás azonban elsősorban a műszaki fejlesztő /engineering/ vállalatok tevékenységének széleskörű kibontakozásától várható, amely feltehetően az iparjogvédelmi tevékenység feltételeit is javítani fogja.

2. Az Országos Találmányi Hivatal tevékenységi köréből a határozat kiemelte az információs és dokumentációs szolgáltatásokat, az iparjogvédelmi szakemberképzés irányításának kérdését, a módszertani tanácsadással kapcsolatos feladatokat, valamint az országos ipar-

jogvédelmi tevékenységnek a tárcaellenőrzésekre alapozott éves értékelő munkáját, mint a gazdálkodó szervek iparjogvédelmi munkájának fejlesztéséhez leginkább kapcsolódó tevékenységet.

A határozat meghozatala óta eltelt időszakban az Országos Találmányi Hivatal több, elsősorban a vállalati iparjogvédelmi munka fejlesztését serkentő, az e tevékenység gazdasági feltételeit javító gazdaságirányítási szintű intézkedést kezdeményezett. Ezek egy része kormányzati szintű határozatokban öltött testet. Az alábbiakban az Országos Találmányi Hivatal tevékenységi köréből azokról a tevékenységekről adunk számot, amelyek a Tudománypolitikai Bizottság határozatában kiemelten szerepelnek:

a./ Napjainkban a műszaki fejlesztés meggyorsítása és a piaci kapcsolatok biztonságos megalapozása parancsolóan irják elő az érdekelteknek a hazai és a külföldi találmányok megismerését, ill. a szabadalmi helyzet felmérését. Erre a bel- és külföldi szabadalmi dokumentumok - elsősorban a szabadalmi leírások - attól függően adnak lehetőséget, hogy azokhoz a nyilvánosság számára milyen hozzáférést biztosít egy-egy ország iparjogvédelmi hatósága, szolgáltatásait milyen technikai színvonalon és milyen gyorsasággal nyújtja.

Az Országos Találmányi Hivatal Szabadalmi Tára lehetőséget biztosít az állományában fellelhető hazai és külföldi szabadalmi dokumentumok közvetlen tanulmányozására és másolatainak megrendelés alapján történő szolgáltatására. Jelenleg az Országos Találmányi Hivatal évente mintegy 300.000 oldal szabadalmi dokumentumról szolgáltat másolatot a hazai megrendelőknek.

Az Országos Találmányi Hivatal a dokumentum-másolatok szolgáltatásán kívül további információs szolgáltatásokkal /pl. szabadalomkutatással, egyes szabadalmi leírások fordításával/ is rendelkezésre állt a hazai irányító szerveknek és gazdálkodó szervezeteknek. Legjelentősebb szolgáltatása volt 1968. óta az un. szabadalmi témafigyelés, melynek keretében az igénylők az általuk kiválasztott témakörökben megjelenő legfrissebb szabadalmi dokumentumokról kaptak szelektív információkat. 1982-től kezdődően a korábbi manuális szelektálás megszűnik, s az Országos Találmányi Hivatal által nemzetközi kooperáció révén megszerzett, a szabadalmak bibliográfiai

adatait tartalmazó mágnesszalagok számítógépes feldolgozása - az OTH-KG INFORMATIK Szabadalmi Témafigyelő Szolgálat keretében - biztosítja a szelektív szabadalmi információkat, amelyeket eddig kb. 120 vállalat rendelt meg a Nemzetközi Szabadalmi Osztályozás szerinti kb. 13.000 témacsoportban.

A szabadalmi információs anyagokra támaszkodva a Hivatal rendszeresen tájékoztató jelentést készít az ágazati minisztériumok és országos hatáskörű szervek részére az általuk megjelölt témakörökben a szabadalmi adatokból levonható műszaki fejlesztési tendenciákról.

Az Országos Találmányi Hivatal Szabadalmi Tára fél évszázad óta mind kedvezőtlenebb körülmények között látja el feladatát, ami elsősorban a szabadalmi dokumentumok mennyiségének és terjedelmének gyarapodásából és a tárolótér szűkös voltából adódik. A szabadalmi dokumentumok évi gyarapodása kb. 775.000 példány, míg a teljes jelenlegi állomány nagysága 12.700.000 db-ra tehető. A frissen beérkező szabadalmi dokumentumok tárolása már 1978-ban szinte lehetetlenné vált a szükséges raktártér hiányában; ekkor vetődött fel egy önálló Szabadalmi Információs Központ megépítésének koncepciója, amely korszerű elhelyezést biztosítana mind a Szabadalmi Tárnak, mind a mikrotechnikai és reprográfiai üzemnek, a hazai szabadalmi dokumentumokat előállító nyomdának, a szabadalomkutatással foglalkozó részlegnek és egy számítógép-terminálnak. E koncepció megvalósítására mindeddig még nem nyílt lehetőség, ezért átmeneti intézkedésre kényszerül a Hivatal. Jelenleg folyik a Tudománypolitikai Bizottság határozata alapján annak tanulmányozása, hogy szabadalmi információs rendszerünk korszerű technikai eszközökkel való ellátása milyen pénzügyi eszközök bevonásával biztosítható.

b./ A gazdálkodó szervezetek iparjogvédelmi tevékenysége fejlesztésének fontos feltétele a megfelelő iparjogvédelmi szakemberellátottság. Az iparjogvédelmi szakképzés irányítási feladataival összefüggésben a Tudománypolitikai Bizottság megtárgyalta és 30.014/1979. sz. határozatában elfogadta az Országos Találmányi Hivatal előterjesztését az iparjogvédelmi, valamint a licenc- és know-how forgalommal kapcsolatos oktatás és szakképzés rendszeréről. Ennek keretében intézkedés történt az iparjogvédelmi, a li-

cenc- és know-how forgalmi ismeretek oktatásának bevezetésére az egyetemek, valamint a főiskolák keretében folyó felsőoktatásban mind a graduális, mind pedig a posztgraduális képzésbe. Ennek nyomán az iparjogvédelmi képzés elsősorban a műszaki felsőoktatásban, valamint a jogi, közgazdasági és mérnöki továbbképző intézetekben fejlődött jelentős mértékben.

A határozat alapján az eltelt időszakban sikerült megalapozni a licenc- és know-how forgalmi, valamint az iparjogvédelmi ismeretek vezető-továbbképzésbe történő bevezetését is az Országos Vezetőképző Központban, valamint az ágazati vezető-továbbképző intézetekben.

Ezen kívül az Országos Találmányi Hivatal az OMFH-val és a Magyar Iparjogvédelmi Egyesülettel közösen licencforgalmi tanfolyamot szervezett vezetők részére és résztvett a vezetőképzést szolgáló licencforgalmi-iparjogvédelmi jegyzet előkészítésében.

Végül a határozat megújította a háromfokozatú, tanfolyami rendszerű iparjogvédelmi szakképzést is, amelynek keretében az Országos Találmányi Hivatal a Jogi Továbbképző Intézettel, a Közgazdász Továbbképző Intézettel, a Magyar Iparjogvédelmi Egyesülettel, valamint egyes ágazati továbbképző intézetekkel együttműködve folyamatosan szervezi az alapfokú újítási, továbbá a közép- és felsőfokú iparjogvédelmi tanfolyamokat elsősorban azzal a céllal, hogy a gazdálkodó szervezetek újítási és iparjogvédelmi szakemberellátását biztosítsa.

Jelenleg évente átlag hat alapfokú újítási és középfokú iparjogvédelmi és két felsőfokú iparjogvédelmi tanfolyam indul. Az elmúlt 20 évben mintegy 100 tanfolyamon 2.500-3.000 iparjogvédelmi szakember végzett, közülük azonban sokan nem olyan munkakörben dolgoznak, ahol tudásukat hasznosíthatnák.

c./ Az Országos Találmányi Hivatal rendszeresen évenként értékeli az országos iparjogvédelmi tevékenységet, amelyről az érdekelt irányító szervek számára részletes tájékoztatást ad.

Emellett az értékelések legfontosabb tapasztalatairól széleskörű információt is szolgáltat a Szabadalmi és Védjegyértékelési Hivatal, az Újítók Lapján, valamint más tájékoztatói orgánumon keresztül. A Hivatal munkatársai az elmúlt két évben évente kb. 100 vállalatnál tartott felügyeleti ellenőrzésekben vettek részt, ahol az iparjogvédelmi tevékenységre kiterjedő vizsgálatokat is végeztek, és ennek tapasztalatait az iparjogvédelmi tevékenység éves értékelésénél figyelembe vették.

A tárcaellenőrzéseken kívül az Országos Találmányi Hivatal szakemberei rendszeresen résztvesznek a szakszervezetek által folytatott vizsgálatokban is. Az elmúlt időszakban elsősorban a Vasas Szakszervezet területén került sor iparvállalati ellenőrzésekre.

Az újítómozgalom és feltalálói tevékenység éves statisztikai adatszolgáltatásának korábbi formája - amely az értékelés egyik alapja - már nem elégítette ki a tevékenység egyes jelenségeire vonatkozó adatfelvételi igényeket. Az értékelés feltételeinek javítása érdekében új adatszolgáltatási rendszert dolgoztunk ki, amelyet széleskörű megvitatás után a Központi Statisztikai Hivatal elnöke elfogadott és 1981. január 1.-ével bevezetésre elrendelt. Az adatgyűjtés új formájáról az Országos Találmányi Hivatal a hivatalos lapjában elnöki közleményt jelentetett meg, és az új országos újítási-találmányi statisztikai adatszolgáltatással kapcsolatos ágazati feladatokról a tárcák, országos hatáskörű szervek vezetőit elnöki levélben tájékoztatta.

Az országos iparjogvédelmi tevékenység éves értékelése az újításokat, feltalálókat, tárcákat mozgósító akcióval is összekapcsolódik. Az Országos Találmányi Hivatal évről-évre meghirdeti a tárcák éves újítási-találmányi versenyét. A legtöbb tárca ennek nyomán saját területén is szervez további újítási-találmányi versenyeket. A versenyben résztvevő tárcák eredménye-

inek értékelése a statisztikai adatokat tartalmazó jelentések, valamint a mozgalmi- és irányító tevékenységről beküldött tájékoztatók alapján történik a Szakszervezetek Országos Tanácsával közösen.

d./ Az Országos Találmányi Hivatal közvetlen módszertani segítséget nyújt, egyfelől az ágazati irányító szerveknek, másfelől a vállalatoknak illetve az újítóknak, feltalálókknak. Ennek keretében: a Szakszervezetek Országos Tanácsával közösen útmutatót dolgozott ki és tett közzé a vállalati /intézményi/ újítási szabályzatoknak a VI. ötéves terv időszakára szóló átdolgozásához és folyamatosan segítséget nyújtott az érintett vállalatoknak újítási szabályzataik átdolgozásában, illetve új szabályzatok kidolgozásában. 200 vállalattól bekérte az elkészített szabályzatokat és értékelte azokat. Megjelentette az "Iparjogvédelmi kutatások és vizsgálatok" című, MSZ 16.0001-80. számú OTH ágazati szabványt a kutató-fejlesztő munka megalapozottsága és tervszerűsége fokozása érdekében. Rendszeresen megjelentet az Újítók Lapjában tájékoztató jellegű anyagokat az iparjogvédelem különféle témaköreiben a vállalati gyakorlat fejlesztése céljából, és rendszeres felvilágosítást és tanácsot ad a Hivatalhoz forduló újítók, feltalálók, vállalati szakemberek számára szóban és írásban. Ezen kívül a Szabadalmi Tárbán az újítók és feltalálók, vállalati szakemberek munkájának elősegítésére rendszeresen működteti az "Új Technika" módszertani tanácsadó szolgálatot.

A Hivatal a tájékoztatási és propagandamunka keretében új kiadásban jelentette meg az "Útmutató feltalálókknak" című módszertani tanácsadó füzetet, továbbá az újítási jogszabályok gyűjteményét és közreműködött a Házi Jogtanácsadónak az újítók és feltalálók részére összeállított füzetek kiadásában.

A Hivatal tevékenységében a feltalálókval való legfontosabb érintkezési felületet az elbirálói munka képezi. Ennek minőségi és mennyiségi továbbfejlesztése, az ügyek átfutási idejének csökkentése a Hivatal állandó feladata.

Az elmúlt években e téren számos intézkedés történt, amely főként a technikai, szervezési feltételek javítására, illetve a nemzetközi együttműködés hatékonyabb kihasználására terjedt ki.

III.

A Tudománypolitikai Bizottság határozata szükségesnek tartotta a gazdálkodó szervezetek iparjogvédelmi munkájának fejlesztését a határozat mellékletében foglalt "Irányelvek" szerint.

1. A vállalati iparjogvédelmi munka fellendítését hosszú időn keresztül akadályozta, hogy a gazdálkodó szervezetek többségében nem alakultak ki az e tevékenység ellátásához szükséges szervezeti keretek, illetve a megfelelő szervezeti koordináció.

A vállalati iparjogvédelmi szervezet hatékony működésének fontos feltétele, hogy e tevékenységet szorosan összehangolják a vállalat többi szervezeti egységének munkájával. Az iparjogvédelmi szervezetnek különösen szoros, dinamikus és aktív munkakapcsolatban kellene lennie a vállalati kutatási és műszaki-fejlesztési, illetve tervezési és beruházási, kereskedelmi és jogi tevékenységet végző részlegeivel.

Az iparjogvédelmi szervezet tevékenységének jelentősége megkívánja, hogy olyan hatásköre legyen, a vállalati hierarchia olyan lépcsőjén helyezkedjék el, amely lehetővé teszi számára egyrészt az önállóságot és a gyors operatív döntést egyes kérdésekben, másrészt biztosítja a vezetői döntések előkészítésébe való bekapcsolódási lehetőséget.

Az iparjogvédelmi munka szervezeti feltételeinek ez a komplex felfogása - és gyakorlata - azonban gazdálkodó szervezeteink többségére ma még nem jellemző.

Az "Irányelvek" kiadása óta eltelt időszak e tekintetben átütő változást nem hozott. A felügyeleti szervek határozatainak megfelelően, különösen a mezőgazdaságban és néhány ipari területen létrejöttek ugyan új szervezetek, azonban a jelenlegi helyzetet mégis az jellemzi, hogy az iparjogvédelmi szervezet léte vagy nem léte elsősorban a szabadalmi bejelentői tevékenység nagyságához kötődik. Az iparjogvédelmi szervezet kialakításakor azonban a vállalatok nem indulhatnak ki a szabadalmi bejelentések számának alakulásából, mivel a bejelentői aktivitás vállalati struktúráját jelenleg is a nagyfokú koncentráció jellemzi.

Az 1980. évi 987 db, összesen 1.069 szervezettől beérkező szolgálati bejelentés mintegy 25 %-a a vállalati rangsor első öt helyén álló vállalat nevéhez fűződik. Ez a magasfokú koncentráció egyben szakmai - ágazati koncentrációt is jelentett, mivel az öt szervezetből négy - gyógyszeripari vállalat. A hazai bejelentéseken belül hasonlóan magas arány tapasztalható néhány hiras- és műszeripari nagyvállalatunk /pl. EIVRT, EMG, Medicor, BRG/, illetve kutatóintézet /TÁKI, HIKI/ esetében. A szövetkezeti bejelentéseket is az jellemzi, hogy egy-két nagyobb szervezet rendelkezik a bejelentések kb. 20 %-ával.

Jelenleg ez a nagyfokú bejelentés-szám koncentráció határozza meg tapasztalataink szerint, a vállalati iparjogvédelmi szervezetek kialakulását. A nagy bejelentés-számmal rendelkező szervezetknél az iparjogvédelmi tevékenység osztályi, illetve főosztályi keretekben folyik. A vállalatok, szövetkezetek többségére azonban az jellemző, hogy egy-egy személy /esetleg kapcsoló munkakörben/ foglalkozik az újítási és az iparjogvédelmi munkával. A korszerű iparjogvédelmi szervezet hiányát e szervezetek többsége a találmányi - szabadalmi ügyek kis számával, valamint az újítási részlegek meglétével és e feladatokra való alkalmasságával indokolják.

A szakaszosan jelentkező, vagy kis számú iparjogvédelmi probléma azonban elfedi az e tevékenységben rejlő tényleges lehetőségeket. A valamennyi gazdálkodó szervezetnél meglévő újítási rész-

leg viszont személyi feltételei és más feladatokkal való leterheltsége miatt sokszor alkalmatlan az iparjogvédelem komplex műszaki, gazdasági, információs- dokumentációs, jogi feladatainak ellátására, kapacitása kizárólag az ügyek adminisztratív intézésére elegendő.

A vállalati iparjogvédelmi szervezetekkel kapcsolatban csak reprezentatív felmérések állnak rendelkezésre.

Egy 1979-80-ban végzett vizsgálat során a vizsgált 20 nehézipari /főként vegyipari/ szervezet közül 7 rendelkezett szervezett iparjogvédelmi apparátussal.

Az 1980. évi vállalati felügyeleti ellenőrzések keretében lefolytatott vizsgálatok során 98 gazdálkodó szervezet iparjogvédelmi munkáját elemezték. Ennek során megállapítást nyert, hogy az összes vizsgált szervezet közül mindössze 17 szervezetnél folyt koordinált és szervezett iparjogvédelmi munka.

A vállalati iparjogvédelmi munka legfontosabb helyi szabályait a vállalati iparjogvédelmi, illetve újitási szabályzatok tartalmazzák.

A vállalati iparjogvédelmi szabályzat része a vállalati szervezeti és működési szabályzatnak. Tartalmaznia kell az iparjogvédelmi munka vállalati rendjét és az ezzel kapcsolatos feladatokat, hatásköröket.

Vállalataink nagy többsége csak újitási szabályzatot dolgozott ki, külön iparjogvédelmi szabályzattal nem rendelkezik. Ez részben összefügg az iparjogvédelmi tevékenység jelentőségének fel nem ismerésével. A nagy iparjogvédelmi múlttal rendelkező vállalatok, szövetkezetek, intézetek azonban részletes szabályzatokat dolgoztak ki.

A vállalatok újitási-iparjogvédelmi ügyintézői általában középfokú műszaki képzettségűek és középfokú iparjogvédelmi szakvizsgával rendelkeznek. Szabadalmi ügyvivőt csak nagyobb vállalatok alkalmaznak.

2. Az "Irányelvek" a gazdálkodó szervezetek feladatául tűzte ki, hogy a tervezés keretében, a megfelelő tervfejezetekben határozzák meg a kutató-fejlesztő, termelő és értékesítő tevékenység kapcsán jelentkező iparjogvédelmi feladatokat.

A tervező munka és az iparjogvédelem kapcsolatát meghatározza, hogy az iparjogvédelmi munka struktúrafejlesztést megalapozó, piaci pozíciókat befolyásoló, a hatékonyabb gazdálkodást elősegítő előnyei - az esetlegesen előforduló taktikai lehetőségeken túl - elsősorban hosszabb távon jelentkeznek. Az így adódó lehetőségek realizálása viszont attól függ, hogy a vállalatok rendelkeznek-e valós, jól átgondolt, hosszabbtávú elképzelésekkel, stratégiával. A vállalati gazdálkodásban - nagy számú vizsgálat tapasztalatai szerint - ma még ez a gyakorlat nem általános. A gazdálkodás elsősorban rövidtávú, operatív tervekre épül, s így az iparjogvédelem hosszabb távon realizálható előnyei csak ritkán hasznosíthatók.

A szerzett tapasztalatok így arra utalnak, hogy az iparjogvédelmi munkának a tervezési folyamatba való integrálása nem csak az e tevékenységben rejlő lehetőségek felismerésének hiányosságai miatt akadozik, hanem elsősorban azért, mert a hosszútávú gazdaságilag megalapozott vállalati stratégia hiányában az iparjogvédelem eszközeinek gyakran nincs hova kapcsolódniuk. Biztató azonban, hogy az Ipari Minisztérium kezdeményezésére az iparvállalatoknál jelentősebb fejlődésnek indult a hosszútávú és stratégiai tervezés.

A tervezés és az iparjogvédelem kapcsolatát gyengíti továbbá, hogy a vállalati feladattervek, pályázatok, előzetes szerződések, versenykiírások ma még igen alacsony határfokkal segítik elő a találmányok, újítások létrehozásának tervszerű befolyásolását, az újítók és feltalálók erőfeszítéseinek a legfontosabb feladatokra irányítását. Az OTH több vizsgálata mutatott rá arra, hogy a vállalati feladattervi témáknak mindössze 15-20 %-ára nyújtanak be javaslatokat a vállalatoknál.

A tervezés általában nem kielégítő információs bázisát e téren tovább csökkenti az is, hogy a gazdálkodó szervezetek többsége nem építette ki az iparjogvédelmi tájékoztatás hatékony rendszerét, a saját, vagy külső forrásból rendelkezésre álló találmányok, újítások, know-how-k, stb. rendszeres figyelemmel kísérésének és érté-

(H. Dornic)

XIX-A-24-4-31/1982

kelésének rendjét.

Az iparjogvédelmi munka sikeres folytatásának fontos feltétele, hogy a gazdálkodó szervezet belső érdekeltségi rendszerébe beépüljön a találmányi, újitási tevékenységgel összefüggő anyagi és erkölcsi elismerés - jogszabályban rögzített - rendje. Az alkotók - különösen az újitók - valamint a találmányok, újítások realizálásában részt vevő közreműködők anyagi elismerésének feltételei, 1981-ben központi intézkedés eredményeként javultak.

3. Az "Irányelvek" a gazdálkodó szervezetek feladatául tüzte ki a belső iparjogvédelmi tájékoztatás rendszerének kialakítását és hatékony működtetését. Ez szükségessé teszi, hogy a vállalatok a kutatás-fejlesztési célok kialakításakor, majd a fejlesztési és a gyártási folyamat során és különösen a külföldi piacon szándékolt értékesítés előtt, az esetleges licencvásárlási és értékesítés elhatározásokat megelőzően szabadalmi dokumentációkra is támaszkodjanak.

A szabadalmi információ vállalati helyzetét az OTH több ízben vizsgálta. Megállapításai szerint a vállalatok döntő többségénél alapvető javításra szorul a fejlesztési tevékenység és a piaci tájékozódás megalapozását szolgáló szabadalmi információs tevékenység. Kivételt képeznek ez alól a jelentős iparjogvédelmi hagyományokkal rendelkező vállalatok, a gyógyszeripar, híradásipar és műszeripar, valamint az alumíniumipar területén.

Az egyéb területeken működő vállalatok közül az iparjogvédelmi dokumentációkban rejlő lehetőséget kevés használta ki. A vállalatok a gyártmányfejlesztés különböző fázisaiban alig foglalkoztak a gyártmány szabadalomtisztaságával és a vállalatoknál folyó fejlesztési tevékenységgel összefüggésben ezt a kérdést kevés helyen szabályozta utasítás /iparjogvédelmi szabályzat/, meghatározva az elvégzendő munkát.

Az ezzel kapcsolatos vizsgálatok azt mutatták, hogy a vizsgált kohó- és gépipari, valamint a nehézipari vállalatok csaknem fele nem rendelkezett dokumentációs figyelő szolgálattal.

Nem megfelelő a Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő ismertsége a vállalatoknál, kevés helyre jut el és nem mindig a tényleges felhasználókhöz.

A vállalati szabadalmi információs rendszer nem kellő hatékonysága miatt a vállalatok általában nem kísérik figyelemmel a világpiaci versenytársak közzétett szabadalmi bejelentéseit, és ritkán nyújtanak be felszólalásokat és megsemmisítési kérelmeket az Országos Találmányi Hivatalhoz az érdekeiket sértő szabadalmi-, védjegy-, ipari minta-bejelentések ellen.

Az "Irányelvek" kiadása óta eltelt időszakban bizonyos élénkülés volt tapasztalható a szabadalmi információs bázis megteremtése és hatékony alkalmazása területén. A vegyiparban a növényvédőszerfejlesztést segítő információs bázis kialakítására került sor. Jelentős segítséget jelent továbbá, hogy az OMFH-MTA SZTAKI-együttműködés eredményeként a gazdálkodó szervezetek közvetlenül bekapcsolódhatnak a nemzetközi műszaki információs hálózatba.

4. A kutatás-fejlesztési eredmények belföldi hasznosítását, továbbá akár árúexport, akár pedig szellemi export formájában való értékesíthetőségét nagy mértékben elősegíti azok jogi védelmének biztosítása belföldön és külföldön egyaránt.

A vállalati iparjogvédelmi tevékenység fejlődését tükrözi, hogy a hazai szolgálati bejelentések száma az 1978. évi 900-ról 1981-ben 1.203-ra emelkedett. Az elmúlt években jelentősen emelkedett azoknak a magyar találmányoknak a száma is, amelyekre gazdálkodó szervezeteink külföldön szabadalmi bejelentést tettek. Ez a szám az 1979. évi 213-ról 1980-ban 303-ra, 1981-ben pedig 318-ra nőtt. Egy-egy találmányra átlagosan 8-10 országban nyújtottak be szabadalmi bejelentést. A gyógyszeripari találmányok esetében előfordul, hogy 30-40 országban igénylünk oltalmat, míg más esetben - potenciális piacoktól függően - mindössze 3-4 országban.

A tőkés országok közül a legtöbb bejelentést az NSZK-ban, Angliában, az USA-ban, Japánban, Franciaországban és Ausztriában

tesszük. Külpiaci törekvéseink miatt a megszerzett szabadalom - tehát a gyártási és értékesítési monopoljog - ezekben az országokban képviseli a legnagyobb értéket.

Megállapítható, hogy a magyar találmányok külföldi szabadalmi oltalmának biztosítása azokra a gazdálkodó szervezetekre jellemző, amelyek a legdinamikusabb exporttevékenységet fejtik ki. Elenjáróként kell megemlítenünk a gyógyszer- és vegyipari vállalatokat. Hosszabb időszakot tekintve jellemző, hogy lényegében változatlan a külföldi bejelentő tevékenységet végző vállalatok köre. A bejelentések számának évenkénti változását a konjunktúraciklusok alakulása döntően befolyásolja.

A külföldi jogvédelem biztosítása a Danubia Szabadalmi Iroda tevékenységén keresztül valósul meg, amely az elmúlt években dinamikusan fejlődött.

5. Összefoglalóan értékelve: az "Irányelvek" elvi jelentőségű dokumentum. Először foglalja egységbe a vállalati gazdálkodási folyamatokat és az iparjogvédelmi tevékenységet. Az "Irányelvek" által meghatározott feladatok teljesítésére azonban ma még csak a kezdeti lépések történtek meg a gazdálkodó szervezetek részéről. A határozat eddigi végrehajtását tehát nem tekinthetjük lezárt folyamatnak, hanem csupán egy megkezdődött fejlődés első időszakának.

A VI. ötéves terv időszakában a gazdálkodó szervezetek iparjogvédelmi tevékenységének hatékonyabban kell segítenie a termék-szerkezet korszerűsítését és külpiaci versenyképességünk javítását.

A vállalati iparjogvédelmi munka további fejlődése egyrészt függ azoktól az általános gazdasági- társadalmi feltételektől, amelyek az innovációs folyamatok kibontakozását befolyásolják és

amelyek fejlesztése jelenleg napirenden van. Másrészt az e területen való továbblépés feltételezi, hogy a gazdaságirányítási rendszer folyamatos tökéletesítése során az újító és feltaláló tevékenység feltételeinek további fejlesztése is helyet kapjon, és hogy az iparjogvédelmi munka fokozott mértékben épüljön be az ágazati fejlesztési koncepciókba. Ennek lehetőségei - az újítók és feltalálók V. országos tanácskozása kapcsán felmerült javaslatokra is tekintettel - széleskörű vizsgálat tárgyát fogják képezni az illetékes állami szervek részéről.

A központi irányítás természetesen csak meghatározott mértékig képes az újítómozgalom és a feltaláló tevékenység feltételeinek javítására, ezért fontos annak tudatosítása és a vállalati szemléletbe való bevitele, hogy egy bizonyos ponton túl az már elsődlegesen a vállalatok belső ügye, műszaki- gazdasági érdeke és kényszere kell legyen.

IV.

Kérem a tájékoztató elfogadását és javasolom, hogy a vállalati iparjogvédelmi munka helyzetét a Tudománypolitikai Bizottság mintegy két év múlva ismét tekintse át.

B u d a p e s t, 1982. április "26"

Dr. Pusztai Gyula

az Országos Találmányi Hivatal
elnöke

Magyar Országos
Levéltár

XIX-A-84-b-31/1982.

(H. d. d. d. d.)